

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
[www.philosophical-research.org]

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Λ. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΚΥΚΛΟΣ ΚΗ΄
ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2014 - 2015

Το Νόημα της Ιστορίας

Α΄ Χωρολογική Συνάντηση

20 – 22 Δεκεμβρίου 2014

Σπάρτη

(και αντιστικτική προέκταση 23/12 στην Δυτική Αρκαδία)

Την πρώτη Χωρολογική μας Κοινωνία της νέας περιόδου θα συντελέσουμε στη Σπάρτη.

Το Δωρικό αποτελεί την ουσία του Ελληνισμού. Τα λοιπά διατάχθηκαν κατά τις επιταγές του κυρίαρχου Δωρικού βιώματος του Κάλλους. Ο θείος Ηγεμών, προστατήριος Οδηγός της Δωρικής πολεμικής ομάδας, ο Μέγας Κριός της ανδρικής αγέλης, ο Λέων των Ζώντων, έγινε η ιδιαίτερα χαρακτηριστική Ελληνική θεότητα, ο Κύριος των τελειοτήτων του Ελληνισμού, ο φοβερός Θεός του Ολύμπιου πνεύματος, ο πρωθήβης ανδρώδης της έκπαγλης μορφής, ο αιγλήτης Απόλλων.

Συνεπαρμένα και συνηγερμένα από αυτό το ίνδαλμα του Κάλλους, όλα, Αχαϊκά και Ιωνικά και Αιολικά και Πελασγικά και σύμπασα η υπερποίκιλη ανθρωπολογική πολυειδία ενός εξόχως διαφοροποιημένου φυσικού τόπου, έγιναν Ελληνικά: εξαπολλωνίστηκε η ανθρώπινη εμπειρία: επέκεινα χθόνιας γονιμότητας και ουράνιας δύναμης, πέραν τόσο του Μητρικού κόλπου γεννήσεως και θανάτου όσο και του πατρικού σπερματικού κεραυνού της Ισχύος, υπεράνω της Μεγάλης Μητρός και του Κυρίου των Δυνάμεων, επεβλήθη ορθός ιστάμενος επί του κοσμικού θρόνου, ως εν Αμύκλαις, ο Μέγας και Τρομερός Θεός, ο Φανός ανθός του Είναι, η αποκαλυπτική επίδειξη του απόλυτου στο φαίνεσθαι.

Στη Σπάρτη το Δωρικό διέμεινε ανεπίμεικτο. Την άγια αγνότητα του Φωτός θα μελετήσουμε στη μέση πεδιάδα του Ευρώτα υπό την αρρενωπή μεγαλοπρέπεια του Ταυγέτου: στη Δωρικοίδρυτη Σπάρτη και στις Δωρικές δορυάλωτες Αχαϊκές Αμύκλες.

Φως εδώ διάφορο από το Δήλιο. Επιβολή και κυριαρχία στις Αμύκλες του Νέου θεού διάφορη από τη Δελφική. Στη Δήλο η ελάχιστη γη εξαφανίζεται ενώπιον θαλάσσης και ουρανού, των δυο γιγάντιων ανακλαστήρων του κατακλυσμικού φωτός. Το Φως της Λακεδαίμονος είναι υλικότερο, είναι μετουσιωμένη φύση, είναι καθαρό κάλλος. Δεν υπάρχει θαλάσσιο κάτοπτρο, ούτε παμπαρουσία της αχαλίνωτης υγρής αρχής της γένεσης. Η γή και οι όρειοι οργασμοί της και η ποτάμιος χύσις εναρμονίζονται εις φως κάλλους. Γιατί η ύλη του φωτός είναι το φυσικό κάλλος. **Το κάλλος είναι υλοποιημένο φως.** Στις Αμύκλες ο Απόλλων επιβαίνει του Υακίνθου, του νέου θεού θνήσκοντος, θρηνούμενου, ανισταμένου, εορταζόμενου στην Άνοιξη του κόσμου κατά την περιοδική τάξη του χρονικού γίνεσθαι. Στους Δελφούς ο Μέγας Έφηβος καταλαμβάνει τη χθόνια Πύλη, φονεύει τον πυλωρό της Πύθωνα - Διόνυσο και ηγεμονεύει του Μεγαλόπρεπου Κοσμικού Ανοίγματος. Η Σπάρτη εκφράζει τοπολογικά την καθαρή αρμονία του φυσικού κάλλους.

Πολλά θα διδαχθούμε από την επιτόπιο βίωση της Σπαρτιατικής κορυφής του τριγώνου του Δωρισμού: Δήλος – Δελφοί - Λακεδαίμων. Τετραγωνιζόμενου δια της Ολυμπίας.

Κατά τη φύση του τόπου και η ιστορία του. Χωρολογικές είναι οι σταθερές της ροής του γίνεσθαι. Γιατί στον χώρο εκφράζεται το πνεύμα και η ιδέα, οι πολιτιστικές παράμετροι της ιστορίας. Οι χωρικές διαστάσεις και η τοπολογία τους αποτελούν την διαστολή και διάσταση του αεί – ομού της ιδέας, απαραίτητη για την διάρθρωση της συγκεκριμένης ενότητάς της.

Θα ερευνήσουμε την ουσιώδη αυτή συνάφεια χώρου, πνεύματος και ιστορίας.

Στη Σπάρτη η Δωρική εμπειρία της ύπαρξης δημιούργησε τις μορφές που την εκφράζουν. Λυρική ποίηση (η κατ' εξοχήν Δωρική δημιουργία) και μουσική και χορό, μουσικοχορευτική ποιητική του κάλλους, στιλπνή επι-φάνεια τελειότητας, Γυμνοπαιδιές και Συσσίτια, τα ανδρεία και την ανδρεία της αριστείας, την ιδεολογία του εσθλού, την ταύτιση κάλλους μορφής και δύναμης μορφής, αρμονίας και ανδρότητας, την πολιτική μεταμόρφωση της πολεμικής ομάδας σε κοινωνική Απέλλα, την πολιτισμική λατρεία του λειτουργικού κάλλους που έδωσε τον Δωρικό ρυθμό στη Μνημειακή Αρχιτεκτονική και Γλυπτική, τη Δελφική Μεγάλη Ρήτρα του Λυκούργου (εργάτη του Φωτός).

Θα μελετήσουμε τον Δωρικό «Κόσμο» της κοινωνίας, ξεκινώντας από τον πολιτισμικό Δωρισμό και το θεμελιώδες προϋποτιθέμενο κοσμοθεωρητικό βίωμα της πραγματικότητας, το βίωμα της ύπαρξης και της δύναμης του όντος ως ομορφιάς, ευ-μορφίας. Τρόπος ζωής, ηθική, κοινωνικές δομές, οικονομία, πολιτική, όπως και τέχνη και ποίηση, έπονται κατά αναγκαία ακολουθία διαμορφούμενα από την βασική συστατική εμπειρία της ύπαρξης, από την αρχετυπική σύλληψη του Είναι και του ανθρώπινου Εδώ-Είναι.

Η συνάρτηση τόπου και πνεύματος, ιστορίας και πολιτισμού είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτική στην Δωρική ακρόπολη του Ελληνισμού, την Λακεδαίμονα Σπάρτη.

Την επίσκεψη στην Σπάρτη του Άνακτος Απόλλωνος θα συνδυάσουμε με τον καθιερωμένο εορτασμό των Χειμερινών τροπών του Βασιλέως Ήλιου σε αρχαιοελληνικό συμπόσιο.

Το ότι η ουσία του όντος δεν είναι η ρίζα ούτε ο βλαστός, μηδέ ο καρπός της φύσης, αλλά ο ανθός της ύπαρξης, είναι το κυρίαρχο Δωρικό βίωμα και η πεμπτουσία του Ελληνισμού. Κατ' αυτήν την εμπειρία, η τελειότητα του όντος είναι ταυτόχρονα υπερβατική της κοσμικής πραγματικότητας και ενύπαρκτη σε αυτήν. Το άνθος είναι αφ' ενός μέρος της περιοδικής διαδικασίας ανάπτυξης του ζώντος οργανισμού, αλλά ως τέλος και αιτία της περιοδικότητας είναι υπεράνω κάθε χρονικής διαδικασίας του γίνεσθαι. Είναι ο άξων του κύκλου της περιοδικότητας.

Το γίνεσθαι των φαινομένων πραγματώνεται στον χρόνο, και ο χρόνος αποτελεί την μετρική του γίνεσθαι, δίνει μορφή στην μεταβολή, γιατί έχει ρυθμό, την περιοδικότητα. Η κυκλικότητα του χρόνου δένει το γίνεσθαι στην εξάρτησή του από το Είναι ώστε να μη διαλύεται στο μη-όν. Η εξάρτηση αυτή είναι ο άξονας περί τον οποίο κυκλούται περιστρεφόμενος ο χρόνος στην ουσιώδη του περιοδικότητα. Την πρόβαση της διάρκειας στο άπειρο και το μη-ον κάμπτει και περαίνει ο άξονας της εξάρτησης του γίνεσθαι από το Είναι. Αυτός ο άξονας είναι το Κάλλος, το άνθος του γίνεσθαι και ταυτόχρονα η επι-φάνεια του Είναι, υπερβατικό και ενύπαρκτο εν ταυτώ του κοσμικού φαινομένου.

Συνωδά, Αιωνιότητα είναι η υπερβατική τροπικότητα της τελειότητας, το Κάλλος ως αιτία της κοσμικής πραγματικότητας. Ο ρυθμός του χρόνου είναι αντιστρόφως η ενύπαρκτη στο φαίνεσθαι διάσταση της τελειότητας. **Οι καταιγισμοί κάλλους στο γίνεσθαι των φαινομένων συνέχουν την κοσμική ύπαρξη και κάνουν το φαίνεσθαι αποκάλυψη του απόλυτου Είναι.**

Το γίνεσθαι εξαρτάται από το Είναι, ο χρόνος από την αιωνιότητα, και η θεμελιώδης αυτή συνάρτηση της πραγματικότητας συνίσταται από το Κάλλος και συνιστά το φαίνεσθαι του «Κόσμου».

Η περιοδικότητα του Ενιαυτού εξασφαλίζει το άνθος του κάλλους. Χωρίς αυτήν τα πάντα θα ήσαν εκτυφλωτικό Φως, ο πρωτόγονος πάσης ύπαρξης φάνης, το φανόν του Είναι. Αυτοπεριοριζόμενο το ακατάσχετο φως της επι-φάνειας του Είναι δια του Μέτρου, διαιρείται (αδιαίρετο υπάρχον κατ' ουσίαν), και διατάσσεται (το διατάσσειν αδιάτακτο) και ρυθμολογείται (το ατάσθαλον). Διαμελίζεται κατά τάξιν.

Ως διαμελιζόμενος ο Φάνης (το φανόν του Είναι) δείχνεται Διόνυσος.

Ως κατά ρυθμό και τάξι διαμελιζόμενο φαίνεται Ήλιος – του οποίου οι Στάσεις (Τροπές) και Ισοζυγίες (Ισημερίες) ορίζουν την Περίοδο του Ενιαυτού.

Ως υπέρτατο αρχέτυπο Κάλλους της όλης πολυειδούς κοσμικής τελεσιγονίας, της απειροποίκιλου πανδαισίας του «Κόσμου», η οποία δυνατούται δια της περιοδικότητας του χρόνου, το φανόν του Είναι επι-φαίνεται Απόλλων.

Και ιδού λοιπόν γιατί ταιριάζει να εορτάσουμε τον Διόνυσο του Χειμερινού Ηλιοστασίου στην καθαρή έδρα του Απόλλωνα, στον Σπαρτιατικό Θρόνο των Αμυκλών, στην ιερή Λακεδαίμονα.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Παρασκευή 19 ή Σάββατο πρωί 20 Δεκεμβρίου

Αναχώρηση

Σάββατο 20 Δεκεμβρίου

11 π.μ. *Μενελάιον*

Ιερό και τοπολογική εποπτεία του Σπαρτιατικού φαινομένου.

Παλινδρόμηση στα Προδωρικά: που είναι το «Ανάκτορο του Μενελάου»;

12 *Ιερό Αρτέμιδος Ορθίας*

Εξολυμπισμός και Εκδώρισις μιας αρχέγονης

Λατρείας Χθονιότητας

1 μ.μ. *Αρχαιολογικός χώρος, θέατρο, ακρόπολη Σπάρτης*

Απουσία μνημειακών κατασκευών και υλικών μνημείων

δύναμης από την Σπάρτη (Θουκυδίδης). - Το Σπαρτιατικό

πνεύμα και η ποίηση της ανθρώπινης ύπαρξης ως ζώντος εν

τελεία ακμή σώματος (χορός – γυμναστικός αγών – μάχη)

5.30 – 8.30 μ.μ. Συμπόσιο

[Με τον Δήμο Σπάρτης, την Εταιρεία Μελέτης
Προβλημάτων Συλλογικών (ΕΜΠΡΟΣ) και συμμετοχή
Οργανώσεων Αποφοίτων Πανεπιστημίων Harvard, NYU,
Princeton, George Washington, Columbia]

(Αίθουσα Διαλέξεων - Αμφιθέατρο του
Πανεπιστημίου Πελοποννήσου)

Θεματική του Συμποσίου:

Σπάρτη και Αθήνα:

Ήταν η Δωρική Αντίληψη των Πραγμάτων η

Ουσία του Ελληνισμού;

Θέμα της δικής μου συνεισφοράς:

Η Ουσία του Δωρικού,

το Σπαρτιατικό Αρχέτυπο και ο Χρυσός Αιών

9. 30 μ.μ. Δείπνο

Κυριακή 21 Δεκεμβρίου

10 π.μ. Αρχαιολογικό Μουσείο Σπάρτης

Ο Δυισμός των Διδύμων. Τα ανάγλυφα του εγκόσμιου Αδη

(Ζαγρεύς – Αιδωνεύς, Διόνυσος – Αδης). Αρχιτεκτονικά μέλη από

*τις Αμύκλες: ο Εκδωρισμός του Ιωνικού από τον Βαθυκλή στις
Αμύκλες του αρχαϊκού 6^{ου} αιώνα, προιδεασμός του Αττικού
Δωρισμού του «Χρυσού» 5^{ου}. Από το Ιερό της Αρτέμιδος Ορθίας.
Βωμονίκαι. Οι τρομακτικές «μάσκες» του Γήρατος: το Φρικτό ως
Άσχήμια. Η αντίστροφη όψη της λατρείας και έρωτα του
Κάλλου. Λοιπά ευρήματα.*

12.30 μ.μ. *Αμύκλαι*

*Περί Απόλλωνος και Υακίνθου: ο Νεαρός Θεός της
Περιοδικότητας και της Αιωνιότητας
Μορφή και Νόημα
Ιερή Αρχιτεκτονική, ο Θρόνος-Τάφος και η Αρχαϊκή
Λατρευτική Μορφή του Απόλλωνα*

5.30 - 8.30 μ.μ. *Σεμινάριο Λακωνικό*

(Πνευματική Εστία του Δήμου Σπάρτης)

*Σπάρτη, η Μορφή του Απόλλωνα και Δωρικός
«Κόσμος», 800 – 600 π.Χ.*

*Ο πολιτιστικός Σχηματισμός του Αρχαϊκού
Ελληνισμού και η Σπαρτιατική Ηγεμονία
(Σπάρτη, Δελφοί, Ολυμπία)*

- 9.30 μ.μ. *13^ο ΑρχαιοΕλληνικό Συμπόσιο για τις Χειμερινές Τροπές του Ήλιου*
- Θέμα Α': Τα Χειμερινά Διονυσιακά Όργια (Κωρύκειο Άντρο, τα κατ' αγρούς Διονύσια), τα Saturnalia και η Γέννηση του Υιού του Θεού, Θείου Ενιαντού*
- Θέμα Β': Ο Δωρικός Έρωσ. Και περί σπερματικού Πνεύματος και Αΐτου και Εισπνήλα.*

Δευτέρα 22 Δεκεμβρίου

- 10 π.μ. *Μυστράς: Επίσκεψη και Συζήτηση*
- 13.30 **Σεμινάριο: Γένεση, Φύση και Τέλος της Βυζαντινής Περιόδου του Ελληνισμού**
- Πρώτη Φάση:* η Ρωμαϊκή Αρχή και η Καθ' Ημάς Ανατολή -
Εις αναζήτηση θρησκευτικής και ιδεολογικής ταυτότητας -
Μετασχηματισμός δομών.
--- Η κρίση του 7^{ου} και 8^{ου} αιώνα μέχρι τα μέσα του 9^{ου}.
Εικονομαχία και Ισλάμ.
- Δεύτερη φάση:* η Μακεδονική Αναγέννηση. Φώτιος και Σχίσμα. ΒαλκανοΜικρασιατικό γεωπολιτικό πεδίο.
--- Η κρίση της Εποχής των Κομνηνών και της Λατινοκρατίας, μέσα του 11ου μέχρι τα μέσα του 13^{ου} αιώνα:
Μετάλλαξη της Στρατιωτικής Αυτοκρατορίας σε

Γεωκτημονική Αρχοντεία. Συνέχιση όμως της πολιτισμικής εξέλιξης προς απόλυτη κυριαρχία της Ελληνικής Μορφής.

Τρίτη Φάση: η Παλαιολόγεια Αναγέννηση.

Η Εποχή της Πολιτικοστρατιωτικής Εξουθένωσης

(Κατάρρευση του Ρωμαϊκού Συστήματος) και

Πολιτιστικής Ακμής (Ανοδος του Ελληνισμού).

Η Πόλη-Αυτοκρατορία και τα Δεσποτάτα:

πίσω στην Πόλη-Κράτος.

Η Κλασσική Βυζαντινή Τέχνη: Μακεδονική Σχολή

(Μυστράς – Πρωτάτο – Μονή της Χώρας – Βαλκανική

Ενδοχώρα). Κλασσικές σπουδές, ρητορία, φιλοσοφία και

θεολογία του Λόγου του Όντος.

Το **Τέλος** της Βυζαντινής Περιόδου του Ελληνισμού στον Τόπο

Γένεσης της Κλασσικής Μορφής του : το **Δεσποτάτο** της

Λακεδαίμονος

Ο Νεοπλατωνισμός του **Πλήθωνος** και της Φλωρεντινής

Πλατωνικής Ακαδημίας και η Ιταλική Αναγέννηση.

Ο Παπαδιαμάντης για την τριάδα **Πλήθωνος – Σχολαρίου –**

Βησσαρίωνος.

Η Οθωμανική Αυτοκρατορία, το Μοντέλο του **Κριτόβουλου**

και η Πραγματικότητα της κατάστασης του Γένους.

5.00 μ.μ. (Προαιρετική) Συνέχιση της χωρογνωσίας: αντιστικτική μετάβαση από την Δωρική καθαρότητα της Σπάρτης στην

Πελασγική έμφαση της Ορεινής Αρκαδίας.

Αναχώρηση προς Δυτική Αρκαδία: **Οδός Σπάρτης –
Ολυμπίας** (Πελλάνα, Μεγαλόπολις, Γορτυνία)

8.30 μ.μ. Δείπνο και διαμονή: *et in Arcadia ego*

Τρίτη 23 Δεκεμβρίου

9.00 π.μ. Στην Γέννα του Θείου Παιδός: Διός, Διονύσου, Χριστού

Ο Λούσιος: από Δημητσάνα στον Αλφειό.

Πορεία παραποτάμιος, Διαδρομή στον Χρόνο:

Η Γέννηση του Διός, Σχολή και Βιβλιοθήκη Δημητσάνας,

Μονή Φιλοσόφου (Νέα και Παλαιά), Μονή Προδρόμου,

Αρχαία Γόρτυς και Ασκληπιείον. Κολοκοτρωνεικά.

Και τελική συζήτηση περί τέλους κεκαθαυμένη:

Ο Ελληνισμός στην Αιωνιότητα και στον Χρόνο

7.30 μ.μ. Δείπνο καταληκτικό. Αποτίμηση υπαρκτικής εμπειρίας.

Επιστροφή αργά το βράδυ (ή το πρωί της Τετάρτης, 24^{ης}

Δεκεμβρίου)